

SLOVAN.

Štev. 42.

V Ljubljani, dne 9. oktobra.

1884.

Vsebina: Simon Gregorčič. — Josip Juraj Strossmayer. — Naš sedajni položaj in pogled v bodočnost. — Narodne pravljice, bajke in drugo. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — **Ilustracija:** Glavna ulica na Cetinji

Simon Gregorčič.

(Konec.)

Plemeniti duh sam prenaša bolečine, ali sreče ne uživa sam. Opira srce, otira bratom solze, sirotam blaži težave.

Odreka se odločno svoje sreče, goreče si prizadeva, da jo doseže drugim. Bogu in domovini zažiga žrtve.

Soča šumi glasno in milo, skaklja čvrsto in krepko, dokler je med planinami. Ko pa stopi na ravan, leze polagoma, tožni so ji glasovi, kakor da bi znala, da teče mimo grobov slovanskih — mimo Furlanskega. Nevarnost ji preti. Z gorkega juga bodo pridrvili sovražniki, in ni daleč ta dan. Prelivala se bode kri naša in sovražna; prva bo Sočo napajala, druga ji bode motila bistrino.

Pesniku se zmračí in stemni; solze si mora otirati, srce mu umira od toge, ko pogleda to ravan. Na nji je bila našim očetom domovina; tu so pisali svoja dela, tu se je govoril naš govor, tu je izvor naše pesmi — a zdaj se po nji tuji narod širi, tuji glasovi razlegajo.

Svojo domovino primerja tožni, zapuščeni udovi, materi toliko sirot, napojeni s krvjo in solzami, katera pozna samo bolečine in težave. Trnjev ji je venec, rod ji je mučenik, svet jo zaničuje in tlačí. On jo zategadelj ljubi tem srčneje in tem zvestejše in prosi Boga, da jo močno čuva in živi.

Na pepelnico pepelí vse navzočne v cerkvi, govoreč: prah si in v prah se bodeš premenil. In kader misli, da je gotov s svojim poslom, zaškripljo vrata in se pokažejo ljudje brez srebra in zlata in sjaja. Na obličji se jim bero sledovi solz in ran. Siromaki so. Čakali so pred vratmi, dokler jim niso gospodje prostora dali. V njih spoznaje on mučeniški svoj narod. Odlaga pepel in blagoslavja:

Le vstani, vborni národ moj,
Do danes v prah teptan;
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je vstajenja dan!

Domovina mu je sveta podoba, prepolna miline. Prva njegova pesen jo je slavila, tudi zadnja se bode njej glasila; a zadnji njeni glasovi bodo:

Bog čú aj domovino mójó!

Pesnikovo srce je polno ljubezni: do domačega kraja, planin, roditeljev, rodbine, prijateljev, mučeniškega naroda, domovine matere sirot; ali ono zna tudi za mržnjo. Ko bode besnel najhujši boj med našim narodom in sovražniki mu, tedaj naj Soča — naroča ji pesnik goreče —

zbere vse vode v oblakih svojega neba, po planinah, na ravninah; naj narase, naj vzkipi v strašan tok, naj se razlije iz svoje struge ter tujce, zemljegladne, utopi na dno uznemirjenih valov.

Pesmi tekmuje z lepoto in plemenitostjo. Za slovenski narod teško da bije katero srce bolj živo, nego Gregorčičevo. Ali vender . . . vender se je našlo med Slovenci ljudi, kateri so ga obsodili, ko so mu pesmi v knjižici na svetlo prišle. Ti ljudje so mu očitali, da kvári mladino, da ji napolnjuje srca z zdvojnostjo, da škoduje domovini.

To je ravno razdražilo ogromno večino Slovencev. Tudi duhovniki, v imenu katerih kakor da so ti očitalci govorili, tudi posvetnjaki, odgovorili so odločno, ostro, gnevno. Na očitanja odgovarjajo po Goriškem prirejene slavnosti, na katerih se deklamuje marsikatera pesem Gregorčičeva; šolske knjige, v katere so njegove pesmi uvedene; prevodi posamičnih teh pesmi na češki in slovaški jezik.

Sam pesnik je napisal „O b r a m b o“, tiskano v Narodni Tiskarni v Ljubljani leta 1882., a založeno po založniku „Pojezij“. V pesmi odgovarja na posamična očitanja, dostojno, razložno, jasno. Očitanja ga bolé, huđo bolé, z ozirom na domovino, zvoné mu kakor ostrá ob-sodba. Britko in teško mu je pri srei. Srce in glavo je posvetil domovini, iskal je ne svoje, ampak domovine koristi; ne svoje, ampak naroda svojega slave.

Oh misel, da komu škodljiv je moj trud,
To mojemu srcu je vdarec prehud,
Pač hujši na sveti
Bi mene nikoli ne mogel zadeti.

Preverjen, da je nedolžen, narodu svoj naznanja priziv. Sodnik med očitalci in njim — bodi narod.

A narod? Kar razgrabil je njegove pesmi, tiskane v 1800 iztisih, in se veseli, ker je na „zlati knjigi“ — tako imenuje znani pisatelj Gregorčičeve poezije — rimska številka I., pa da bode še vsaj II. zvezek dobil, in hrepeni po njem, želeč pesniku čim boljše zdravje, čim daljše življenje.

Besnečo nevihto sovražne usode naj njegov ponosni duh tudi na dalje junaški premaguje, ponavljajoč ji besede, izgovorjene na obali vznemirjenega morja:

Ti stréti me môreš, potréti nikdár.

Na konci še to. Iz Gregorčičevih pesmi veje neka notranja lastna bolečina. Ali ta bolečina mu je malost proti bolečini, katero čuti zarad nesreče naroda. Sam pravi v omenjeni obrambi: Drugih nesreča me zbada v srce. Občna nesreča stresa mi srce jačje, nego malostno lastno zlo.

Če hočete mi odvzeti gorjé,
Prestvarite svet mi, ali — srcé!

Te bolečine ne zapazi človek pri njem, kader občuje z ljudmi. V društvu je on vesel, smeje se, šali se in rad govori. Gostoljuben je: tudi haljo s sebe bi dal za drugega. Pošten je in čist, kakor angel, blag in občuten, kakor deklica, a pri tem jeklen značaj. Plemenit.

Dolžnosti svojega poklica izvršuje natanko, vestno: vsi se mu čude. Naše življenje — pravi prijatelju o godu — ni praznik, ampak delavnik. Od zore do mraka mora človek delati, da olajša človeške bolečine in težave.

Dolžan ni šamo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan!

A kar pravi prijatelju, tega se tudi sam strogo drži:

Dobar pastir, jer što kaže inom,
I sam svojiem potvrđuje činom.

Pravi, da ima vsak človek izvrševati dolžnosti svojega poklica. Izvršivši te, mora toliko delati, kolikor more: za narod, za domovino, za človeštvo.

Josip Juraj Strossmayer.

Spisal Milko Cepelič.

(Dalje.)

Strossmayerjeve besede, Strossmayerjeva dela niso ostala brez uspeha. Njegovo plemenito delo je posnemala vsa zemlja. Ves narod je pohitel na njegov klic z dobrovoljnimi doneski, samo da bi se kar prej osnovala akademija znanosti in umetnosti. Za malo časa se je nabralo do 200.000 goldinarjev za glavnico akademiji (danes ima glavnice od 350.000 goldinarjev, kar je vse požrtvovalnost Strossmayerjeva in naroda samega). Odprtje akademije se je slavilo dne 28. junija, leta 1867., o kateri priliki je govoril Strossmayer kot pokrovitelj akademije slaven govor, v katerem je proslavljal francoske učenjake, posebno Bossueta in učenega Pascala. Od tedaj pa do danes je izdala akademija 671 knjig „Rada“ (tako se imenuje delo, v katerem ona priobčuje učenjaške razprave svojih udov); izdala je tudi brezštevne publikacije, zgodovinske, književniške, diplomatske vsebine iz starejše dobe hrvaškega naroda — in zadnji čas se peča z izdavanjem „Rječnika“, podjetjem, s kakšnimi se morejo po javni izjavi merodavnih (ne hrvaških) učenjakov ponášati samo Francozi in Nemci (Grimm). Akademija, to Strossmayerjevo duševno dete, je v učenem evropskem svetu na glasu, in so malo ne vse znamenitejše akademije in učena društva ž njo v prijateljski zvezi, a večina njenih udov so udje tudi drugih evropskih akademij in učenih društev, posebno ruskih, nemških, italijanskih in francoskih. Ali da ne bi Strossmayerjev govor in naklep o hrvaškem vseučilišču ostal brez sadu, podaril je on svojemu narodu v to ime meseca septembra leta 1866. (ravno o praznovanju tristoletnice v spomin hrvaškega Leonida, sigetskega junaka, bana Nikole Zrinjskega) 57.000 goldinarjev, h kateremu daru se je pridružil ves narod z vsem naudušenjem in se je hitro v samih darilih nabrala vsota okoli 200

tisoč goldinarjev. Od zdaj so se rodoljubi samo za to trudili, da bi se čim prej odprlo vseučilišče v Zagrebu. Po raznih ovirah in napotji in po zrušeni vladavini zloglasnega bana Raucha in za vladavine narodnega bana Ivana Mažuranića (prvega epskega pesnika hrvaškega) se je posrečilo Hrvatom dospeti tudi do te sreče. Dne 19. okt. 1874. leta je bilo najsvečanije odprto hrvaško vseučilišče v navzočnosti mnogih evropskih vseučilišč, vseh avstrijskih slovanskih in vseh jugoslovanskih društev, in vladika Strossmayer je doživel tiste dni še to veliko srečo. Ves Zagreb, celo ves narod je slavil tiste dni ne svoje vseučilišče, nego svojega „očeta“ in ob jednom „prvega sina domovine“, velikega vladiko Strossmayerja. Meni tukaj ni možno natanko opisavati one časti, vseh onih pozdravov in pesmi, katere mu je o ti priliki priredil Zagreb in hrvaški narod.

S tem pa še ni končano umno in plemenito delovanje tistega Strossmayerja, kateri si je z nastopom na vladičjo stolico postavil za gaslo te besede: „vse za vero in domovino“. Oddolžujoč se tako z velikimi žrtvami svoji domovini, oddolževal se je ob jednom tudi veri. Misel, katero je še v svojih mladih vladičjih letih zasnoval in za katero se je dolgo dolgo najprevidnejše pripravljaval, začel je leta 1866. izvajati, to je, tega leta je jel zidati v rezidencijalnem svojem mestu katedralno cerkev. Od leta 1866. pa do leta 1882. je ustvaril v mirnem in neznatnem mestu Djakovu veličanstveno cerkev, pravo umetniško delo. Pokazal je, da ni zastoj gledal človeških umotvorov po Italiji in Evropi, kajti njegova cerkev je divna zbirka umetnosti, prava harmonija duše in telesa, ki more povzdigniti človeka v višje sfere.

Naš sedanjí položaj in pogled v bodočnost.

I.

V notranji politiki se prikazuje nekak preobrat. Čehi so izpredvideli, da si moreje svojo bodočnost in samostojnost češke krone zagotoviti le v zvezi s Poljaki in Madžarji. Poprej veliki nasprotniki Madžar-

jem, približujejo se jim zdaj. To je pa mogoče le na ta način, da jamčijo Madžarjem celokupnost ogrskih dežel, kakor za se zahtevajo celo Češko, Moravo in Šlezijo. Ob jednom se morajo odreči vsem narodnim agitacijam

med Slovaki in pripoznati nadvlado Ogrske nad Hrvaško. Ker pa ravno Starčević zahteva odcepljenje Hrvaške od Ogrske, zato je razumljivo, zakaj morajo Čehi pobijati njegov program.

In kaj je z nami Slovenci? Tudi nas stare in vedno zanesljive svoje zaveznike, prepuščajo sedaj, ko vidijo, da jim nismo več potrebni, mili ali nemili usodi, kakor bi nam rekli: „Pomagajte si sami, kakor veste in znate.“

Da so Madžarji pripravljeni, stopiti v zvezo s Čehi in Poljaki, to je tembolj verjetno, ker so Nemci v novjšem času zagnali krik po razdelitvi Češke, in ravno take delitve dežel po narodnostih se je Madžarjem največ bati! Ako se češkopoljski program uresniči, in vidi se, da se bode — razcepila se bode Avstrija na štiri kose: 1.) Češke dežele (Češka, Moravska in Šlezija); 2.) Poljske dežele (Galicija in Bukovina); 3.) Ogrske dežele (Ogrska, Sedmograška, Hrvaška in Slavonija); in 4.) Nemške dežele (obe Avstriji, Solnograška, Tirolska, Štajarska, Koroška, Kranjska, Primorje in Dalmacija). Bosna in Hercegovina bi ostali bržkone v taki razmeri nasproti državi, v kakoršni sta sedaj. Mi Slovenci bi prišli torej pod veliko nemško večino in bi si nikakor ne mogli pomagati. Slovenci in Hrvati bi bili zopet razkrojeni in brez samostojnosti, prvi priklopljeni nemški, drugi z večine madžarski državi. Naravni nasledek tega stanja bode skupen odpor Slovencev in Hrvatov in hrepenenje po samostojni jugoslovanski deželni skupini, katera bi bila zadosti močna in velika, da se onim štirim skupinam kot enakopravna na stran postavi.

Žal! da moramo priti do takih razmišljanj; toda položaj, kakeršnega nam je ustvarila poslednja doba, primoral nas je k temu. Jasno namreč vidimo, da se ravno od tod, od koder smo vedno in dosledno pričakovali pomoči, iste nimamo več nadejati.

Politiki sami na sebi so možje realistični; oni čuta ne poznajo. Oni so v javnem življenju, v boji za obstoj in napredek to, kar so Židje med narodi. Izjemo so doslej delali le Slovani. Prelistaj zgodovino; prouči vse važnejše nje dogodbe; preudari vsa slovanskega življenja se tičoča dejanja; oceni sploh vse, kar je količkaj uplivalo na razvoj slovanskih narodov in na njihove razmere k drugim narodom, in preveril se bodeš, da bodeš povsod našel sledi srca, človečnosti, čuta. Vse to je bilo doslej opazovati tudi v medsebojnih razmerah posamičnih pod žezlom habsburške dinastije živečih slovanskih narodov.

Vsi so bili vedno solidarni. Ta solidarnost se je naglašala vedno in nje so se naši sovražniki, Nemci in Madžarji ravno najhujše bali.

Sedaj pa je ravno češki narod, kakor se to vidi iz glasil, v katerih je svet navajen čitati izjave merodavnih njegovih politikov, zatajil čut. On, med katerim je procvela in iz katerega se je — obrodivši krasen sad — razširila po vsem ostalem slovanskem svetu ideja uzajemnosti slovanske, odrekel se je v politiki te ideje, on se je začel na začasno korist svojo, a na veliki kvar ostalega Slovanstva bratiti z najljutejšim in najbrezozirnejšim sovražnikom vsega, kar je slovanskega — z narodom madžarskim.

A bodi dosti žalostnega tega razmišljanja! Ostanimo rajši pri stvari. — Mi se vidimo v naši polovici države osamljene in zapuščene in stvari, ki se godé širom naše domovine, morajo nas tega še posebno spominati. Uplivnih prijateljev, kateri bi v merodavnih krogih bili zagovorniki naši, nimamo; pač pa vidimo povsod na važnih in imenitnih mestih može, kateri svojega sovraštva do našega naroda nimajo navade prikrivati. Da! znano nam je, da se je mož, ki ima v jedni onih pokrajin, po katerih stanujo Slovenci, veliko besedo, izrazil o neki priliki, da sta mu Slovenec in stenica jednako neljuba in da — — — — —

Skrbeti moramo tedaj sami za svojo rešitev; in ta je ravno po našem mnenju jedino mogoča, ako začnemo resnejše premišljevati, kako bi se tesneje oklenili Hrvaške. Ni namreč dvojbe, da ima Hrvaška jako srečno lego. Ni dvojbe, da bode oholost in premoč madžarska od leta do leta naraščala, posebno, ako se bode na tak način gojila, kakor se sedaj, ko imajo Madžarji celo Avstrijo v svoji oblasti, pod svojim uplivom. — Potem bode pa čisto naravno nastala v odločujočih krogih reakcija proti madžarizmu in iskali bodo pomoči proti njemu ravno pri Hrvaški.

Sicer imajo pa Jugoslovani, posebno Hrvati, sedaj že pri dvoru mogočno stranko, katera v njih vidi oni živelj, ki je v resnici bil in ostane živelj državno konservativni. To prepričanje se bode jelo širiti tem bolj, čim bolj bodo zagazili Madžarji v svoj šovinizem in konečni nasledek temu bode, da južno Slovanstvo v Avstriji stopi na ono važno mesto, katero mu pristoji.

In kako bi se s tem mogli okoristiti mi Slovenci, povedali bodemo v prihodnji številki.

Narodne pravljice, bajke in drugo.

(Konec.)

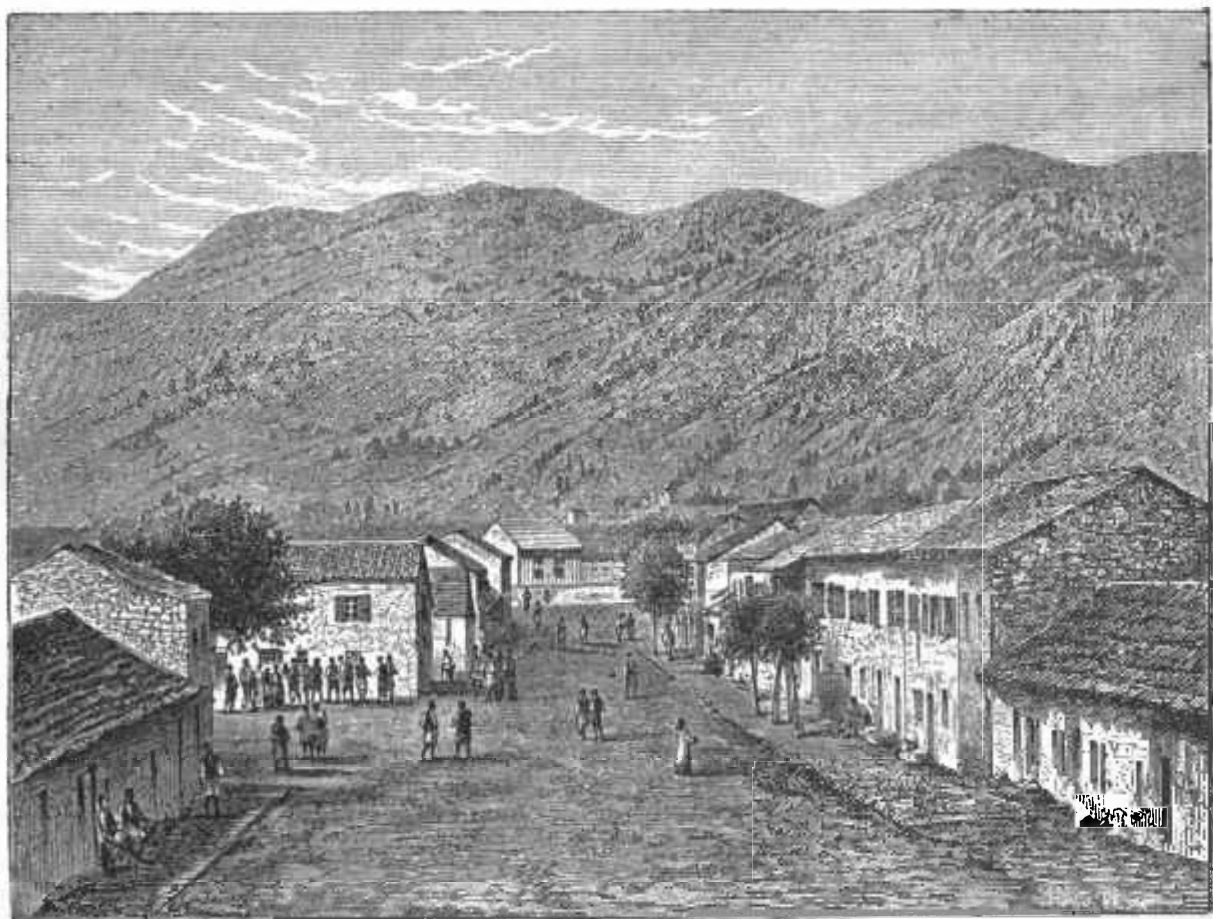
Mej našim ljudstvom je znan tudi škrat. On biva po jamah. Dražiti se ne sme, sicer človek ne ostane brez kazni. Na Krnu biva škrat baje da v Kavknici (Kavkni jami). Nekedaj je pastir valjal kamenje v jamo. Kar pride škrat iz jame ter vpraša: kedo pljuje mojim otrokom v skledo? Ta koštrun tu le! odgovori prestrašeni pastir. Škrat popade na to ovna ter ga vleče v jamo.

Tu vidimo posebljene sovražne elemente (moči) v privodi. In misli se, da so posebno taka skrivnostna brezdna — bivališča prirodnih sovražnih sil. (Prim. v nemškem bajeslovju, kjer so podzemelske jame božestvu posvečene). — Tudi o različnih živalih in rastlinah ima ljudstvo razne misli: nekatere ima v časti, a druge zaničuje in jih studi. To izhaja — menim — od tod: ker

mu te živali predočuje ali dobrotljivo ali sovražno kaznujoče božestvo, oziroma: dobre ali škodljive prirodne sile. V dobrem imenu so med ljudstvom na pr. štoklja, lastavica, „rožina“, kača, čebela; iz rastlinstva pa na pr. lipa, brinje itd. Štoklja pomeni zakonski blagoslov. Če lastavica ne pride več na hišo, slabo je znamenje. „Rožina“ (Marienkäferchen) pokaže dekletu prihodnjega moža. Držati jo trebe na roki ter jej reči: Roža, rožina pokaž' moj'ga možina! Kamor potlej zleti, na oni strani biva prihodnji zaročnik radovednega dekleta. Kača je v slovanskem bajeslovju dobra, neškodljiva žival; večkrat se izkazuje ljudem kot dobrotnica. Čebela ne pogine, ampak „umrje“. — Lipa je Slovanom sveto drevo. O brinji je govor, da prežene vso coprnijo. Še dan danes se na Bolškem blagoslavlja tudi brinje („smrlinje“) in potlej ga potikajo ob krajih njiv. Z brinjem se tudi kadi. — Na

hitrost, naglost, blisk, tedaj Perúna — pokončevalca. Od tod slab pomen!

Bajeslovna so — cenim — tudi neka vremenska prerokovanja. Na primer: Poprtnjak (kruh božični) za voglom (tedaj na prostem) pa žegnanica (velikonočna) za pečjo! Če so fanceljni pod stranjo (pod ostrejšem), pa žegnanica za pečjo! Prim: nemški: Lichtmess im Klee, Ostern im Schnee!“ — V tem tiči vera: da božanstvo v dvanajstorici od božiča do sv. treh kraljev določuje vreme za vse leto. Dalje govoré v Krnu: Dvakrat v letu se bojuje vetrovi: o božiči in o sv. Ivanu. Oni, ki prevlada tedaj, ta vlada potlej celo poluleetje. Letos je prevladal „Kranjec“, zato imamo tako vreme! Na Vrsnem je stari M. hodil o sv. Miklavži na zvezde gledat: kak veter bo in kakšno vreme. O sv. malih (božiči, novem letu in sv. treh kraljih) pa je hodil gledat, kako visoko

Glavna ulica na Cetinji. (Stran 335)

slabem glasu so: mačka, sova, kukovica, miš, rovka, zajec. O mački sem menda slišal na Kobaridskem: Mačka se po noči ne sme dražiti, sicer jih pride na mah vse polno. — Isto tako velja o sovi; zato se jo bojé klicati. Ona naznanja tudi smrt: „sova ga je klicala“. O kukovici je ista pravljica. Miš je spremljevalka boginje kaznovalké; zato so miši simbol za sv. Gertrudo (Jedert), za katero se je pozneje zakrilo božestvo. Rovka velja za strupeno: „špič miš“ okolje živino. Zajec je slab pomen: če gre zajec čez pot, ne bodeš srečen. Zajec pomeni

leži megla. Če je bila nizko pod Kolovratom, bilo je znamenje, da bodo mrlí tistega leta mali otroci; če po sredi hriba, da srednji; a če je ležala visoko (na hribu), pomenilo je, da bodo umirali veliki, odrasli ljudje.

O sv. Miklavži pa je hodil gledat na zvezde: da je videl, kak bode veter in kakšno vreme.

Vse to spomina nekedanjo vero in ljudsko menitev: da božanstvo določuje ob nekaterih časih t. j. v dvanajstorici od božiča do sv. treh kraljev (in o sv. Miklavži) vreme in sploh usodo človeško. P—ov.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Zveza slovenskih posojilnic*) je imela preteklo nedeljo v Ljubljani svoj prvi shod, katerega se je udeležilo do 60 jako odličnih mož. Za predsednika zvezi slovenskih posojilnic je bil izvoljen g. M. Vošnjak, a za sedež zvezi se je določilo za sedaj Celje, a ne bela Ljubljana, kot središče, iz katerega bi moralo izhajati vse gibanje in delovanje. Za odbornike „Zvezi slovenskih posojilnic“ pa so bili voljeni: dr. J. Glančnik v Mariboru, dr. Jos. Vošnjak in Anton Knez v Ljubljani, dr. N. Tonkli v Gorici, Lovro Baš v Celji, J. Havzenbichler v Žavci, J. Šuster v Šent Jakobu v Rožni dolini na Koroškem.

23 posojilnic, toliko jih namreč imamo do zdaj, ki smo si jih osnovali v kratkem času in ki nam imajo braniti naš narod od tujega kapitala, od tuje zavisnosti, je gotovo najtrdnejši nasip, ki nas varuje nemške, zlasti nemčurske povodnji. Zdaj so te posojilnice sklenile, narediti zvezo med seboj. In samo v ta namen so se sešli preteklo nedeljo v Ljubljani rodoljubni možje, da se pogovore, da ukrenejo vse, kar je potreba, da zadobi ta zveza zakonito veljavo. Na tem shodu se je tudi ukrenilo osnovati enakih posojilnic: v Ribnici, Velikih Laščah, Trebnjem, Mokronogu, Novem Mestu, Višnji Gori, eventualno v Zatičini, Kostanjevici in Krškem na Dolenjskem, v Vipavi in Ilirski Bistrici na Notranjskem, in tudi v Kranji, Škofji Loki in Radovljici na Gorenjskem. Naposled se je volil še odbor iz gospodov: dr. Vošnjaka, A. Kneza, dr. Kotnika, Gnezde in Rohrmana z nalogom, da osnuje posojilnice na Kranjskem. — Če pomislimo, da imajo vse slovenske posojilnice kakih šest milijonov goldinarjev v prometu, moramo se še bolj zdaj veseliti, ko vidimo, da bode zdravo seme, ki se je zasejalo preteklo nedeljo, krepko zaklilo, vzraslo in obilo sadu prinašalo za nezavisnost našega naroda.

(*Nemščina je na c. kr. državnih železnicah*) še vedno izključno gospodujoči jezik, dasi bi imela po novem železničnem statutu na onih progah, ki teko po slovenski zemlji, biti slovenščina ravnopravna z njo. Kdor se vozi po Gorenjskem — da že ne govorimo o koroški prog, kjer je v tem oziru še mnogo slabše — prepriča se lahko, da se postaje ne le ne izklicujo še v slovenskem jeziku, temveč da se nahaja semtertje še kak konduker,

ki občinstvo, za katero dobro ve, da nemščine ne razume, trdovratno nagovarja le v tem jeziku. — Zastopnikom naroda treba se je tudi v tej zadevi oglasiti in vprašati vlado, čemu so postave in predpisi, ako se dotičnikom, katerih se tičejo, ni potreba ravnati po njih.

(*Javni slovenski napisi*) so po naših mestih jako redki. Še celo po Ljubljani, tej prvostolnici naši, šopiri se nad prodajalnici in drugimi javnimi lokali še vedno prav oblastno nemščina; slovenščini pa je — ako ni popolnoma prezrta — odkazano drugo mesto — mesto pastrike. Tega ne smemo na dalje trpeti. Naš jezik mora tudi tu priti v veljavo. — Narodi, ki imajo moč v rokah, ravnajo v tem oziru prav eksemplarično in radikalno. Tako je na priliko v Bukureštu sklenil mestni zastop, da mora vsakdo, kdor nad javnim svojim lokalom nima rumunskega napisa, plačati globo v mestno blagajnico. Isto tako ravnajo tudi Madžari v Peštbudimu. — Mi sicer ne moremo teh dveh srečnejših narodov posnemati; a to lahko storimo, da ne bomo hodili kupovat k trgovcem, ki imajo nad svojimi prodajalnici le nemške napise; da ne bomo obiskavali gostilnic in kavaren, katere se krščujejo le po nemški; da ne bomo dajali zaslužka odvetnikom in beležnikom, ki se naveščujejo le po nemški. Stori tedaj vsak svojo dolžnost in ako si bil zakaznik tega ali onega trgovca, katerega zapustiš, obiskovalec te ali one gostilnice, katere se začneš ogibati; — naznani dotičnemu trgovcu ali gostilničarju uzrok, zakaj to storiš. — Skoro bode potem unanost naših mest in trgov dobila drugačno lice.

(*Javna zahvala.*) Podpisani odbor izreka s tem svojo najtoplejšo zahvalo blagorodnemu gospodu dru. Francu Jurteli, odvetniškemu kandidatu, zdaj na Dunaji, za velikodušni dar 100 gold., podarjen naši čitalnici oziroma „Narodnemu domu“. Slava vzglednemu in vrlemu domoljubu.

V Ptuj, 6. oktobra 1884.

Čitalnični odbor.

(*Nekrolog o vitezu Schneidu,*) ki smo ga priobčili v zadnji številki, urinila se je majhna pomota, katero naj popravimo v toliko, da je leta 1879. Ljubljana volila Schneida v državni zbor, a ne v deželni zbor kranjski.

Ostali slovanski svet.

(*Glavna ulica na Cetinji.*) [K sliki.] Po propadu srbskega cesarstva na Kosovem je bil Žabljak prestolnica Črne Gore. Ali nekoliko pozneje — kakih sto let — izročil je knez Ivan Crnojević Žabljak Turkom, a sam se je preselil na cetinjsko polje, kjer je sezidal samostan. Samostan cetinjski je bil malone tri in pol stoletja (do 1852.) ob enem dvor cetinjskih gospodarjev, in še le v naše doba, sedanji knez Nikola, sezidal si je dvor, ki sicer ni podoben evropskim dvorom, ali za Črno Goro je vendar krasen dvor. Pomisliti je samo treba, kako težko se tu zida, ker vsak kamen se mora posebe privleči, in to stane truda in muke.

Danes je Cetinje majhno mestece. Širi se še dosti hitro. Tu je bogoslovnica, učiteljske, osnovne šole, muzej, bolnišnica, telegrafski urad, tiskarna, zdaj bode skoro postavljen „Zetski Dom“, itd. Tako vidimo, da se tudi gnezdo sivih sokolov širi na vse strani in napreduje. Današnja slika nam sicer ne predočuje vsega mesta, ampak samo glavno ulico njegovo, po kateri se potuje na Reko.

Vse Cetinje ima podobo črke „T“. Na Cetinji, posebno v jedni dolgi ulici imajo Črnogorci svoje „butige“ in „lokande“ (gostilnice), kjer se mude Črnogorci, kedar prihajajo na Cetinje.

Ta mali pogled na prestolnico gospodarja Črne Gore in Brd naj nam zadostuje. Ali naj še omenimo, da se v mestu, v katerem je nedavno še živel in vladal jeden najodličnejših sbrskih pesnikov, pesnik „Gorskega Venca“, Petar Petrović Njegoš, v tem mestu pravimo, začelo se je ravnokar živo literarno delovanje. Rodoljubi so spoznali, da je ravno Cetinje po svojem položaji jako sposobno za širjenje kulture dalje na jug, zato so tudi začeli širiti zavednost in ponos na svoje ime med narod svoj, ne bi li zopet mogli ustvariti zetske države. Ta ideja se je izgovorila, a „Zetski Dom“, ki je tako hitro vzrasel, je nje simbol. Na drugo stran pa deluje tiskarna. Na Cetinji že izhaja zdaj trinajsto leto „Glas Črnogorca“, glasilo knežev, njegove vlade — ministrov in vsega naroda ob enem. Tu izhaja od novega leta po-

čenši leposloven list: „Crnogorka“, kateri je svoj rojstni dan s tem opravičeval, da je v črnogorski krvi ohranjeno pravo Srbstvo, kateremu je namenjena velika kulturna naloga v Srbih. Vse hrepenenje je tako izraženo, kakor v „Zetskem Domu“. — Še druge knjige se tukaj tiskajo; vidi se, da Črnogorci pridno delajo in da se resno pripravljajo na bodoče dogodke.

(*O volitvah na Hrvaškem*) poizvedajo se še le sedaj nekatere podrobnosti, katere morejo predočiti svetu korupcijo in brezozirnost narodne (recte madžaronske) stranke. Tako se poroča iz Djakova, da je podžupanijski upravitelj Čuvaj, videč, da pribhajajo volilci, za katere je dobro vedel, da bodo glasovali za kandidata neodvisne narodne stranke dr. K. Vojnovića, sklenil volilni akt o polu dvanajstih in na protest proti temu ravnanju odgovoril: „moja ura kaže dvanajst, komur njegova ne gre prav, naj si jo po moji popravi.“ — In devetinšestdesetletnemu vladiki Strosmajerju, ki je hotel v volilni sobi počakati, da pride vrsta glasovanja nanj, pokazal je isti Čuvaj vrata, rekši, da zanj ni prostora v sobi, temveč na dvorišču, kjer čakajo ostali volilci.“ — Zares razmere, kakešnim vrstnih bi se našlo komaj v Turčiji!

(*Desetletnica šolskega zakona.*) Deset let ni sicer mnogo v razvijanju kakega naroda v duševnem ali gmotnem oziru, vendar se blagoslov vsake nove in dobre naprave lahko hitro širi po vsi deželi. Tako je tudi s hrvaškim šolskim zakonom, kateri je preustrojil vse osnovne šole hrvaške, in sicer tako preustrojil, kakor terjajo potrebe hrvaškega naroda. To je tudi dobro videl „Hrvatski pedagoško-knjževni sbor u Zagrebu“, ki je povabil hrvaške učitelje, da dostojno oslavijo desetletnico šolskega zakona od leta 1874. Skupščina teh učiteljev je bila 24. in 25. septembra v Zagrebu. Udeležencev. med njimi tudi mnogo učiteljic, bilo je nad 200, a bilo bi jih gotovo tudi več prišlo, ko ne bi bilo ta čas okrajnih šolskih skupščin po drugih krajih. Zastopnikov je bilo iz vseh pokrajin hrvaških, s Primorja, iz Vojne Krajine, iz Slavonije, iz Srema, iz Zagorja, iz Posavine itd. Občinstva je bilo odličnega, naj sumo omenimo g. Ivana Filipovića, kr. šolskega nadzornika, ki je bil predsednik omenjeni skupščini.

(*Dr. Milan Gjorgjević*), bivši poslanec na hrvaškem saboru, člen srbskega narodnega kongresa in urednik „Zastave“, umrl je dne 27. sept. t. l. v Rumi. Pokojnik je dovršil svoje študije in dosegel dostojanstvo doktorja na praškem vseučilišču. Stopivši v življenje, bil je najprej profesor na veliki realki in velikem gimnaziju v Novem Sadu; pozneje pa se je posvetil časnikarstvu ter je bil več let urednik „Zastave“. V njem so izgubili avstrijski Srbi jednega najnadarjenejših mladih rodoljubov in najznamenitejših političnih pisateljev.

(*Hrvaško novinarstvo.*) „Hrvatska“ je naslov novemu „za katoličku prosvjeto i za hrvatski jezik“ listu, ki je začel od 21. septembra izhajati po dvakrat na mesec v Zadru. List je res pisan v zgoraj naznačenem zmislju, kar se tudi vidi iz gasla na čelu lista, da je list posvečen „Bogu i Hrvatskoj“. Zato prinaša članke pobožne vsebine, vrhu tega pa tudi filološke razprave, zlasti take, ki se tičejo hrvaškega jezika. Kako je temu pobožnofilološkemu listu res na srcu vera in domovina, vidi se tudi iz tega, da verno in domoljubno uredništvo „Hrvatske“ piše besedi „Vera“ in „Domovina“ z veliko začetno črko.

(*„Živena.“*) Ko smo poročali o delovanju slovaškega ženskega društva „Živena“, izrekli smo bojazen, da bi madžarska uprava utegnila isto tako seči po njenem imenju, kakor svoje dni po onem „Matice Slovenske“ in slovaških gimnazijev. In res, zgodilo se je to prav hitro; kajti iz Turčanskega Sv. Martina se poroča, da je vlada v minolem meseci razpustila žensko društvo „Živeno“, zaplenila ter si — po madžarskem pravu, to se vé —

prilastila ves nje imetek, poleg tega pa zaprla še tajnika Piótra. Za uzrok se navajajo „v s e l o v a n s k e agitacije“. — Ubogi Slovaki! Potrpežljivi in pohlevni so do skrajnosti; niti z najmanjšim znamenjem svoje politične zavednosti ne motijo velikomadžarskih sanjarij; le svoj jezik so si še ohranili. Zato pa jih Madžarji imenujejo panslaviste in preganjajo v lastnem domu njihovem. „Však ešče Slovač ne zhyniela“, in Madžar bode to še čutil!

(*Prof. dr. V. Bogišić v Japancih.*) Leta 1878. za pariške razstave je vprašal japonski minister Bogišića za svet v nekih načelnih vprašanjih zistema državljskega zakonika, ki ga že do 14 let spisuje v Tokiju cela komisija. Mnenje Bogišićevo je bilo koj preloženo na japonski jezik in priobčeno državnemu japonskemu svetu, kateremu je na čelu jako spoštovan profesor pravoslovnega fakulteta v Parizu. Ta profesor je bil čisto družega mnenja, nego Bogišić. Mesec dni je že minolo, kar je prišel na svetlo prvi del japonskega zakonika, v katerem je mnenje Bogišićevo povsema sprejeto. To je lep uspeh, na katerem iz srca čestitamo vrlému učenjaku.

(*Gramatika jezika starobulharskeho (staroslovenskeho)*), imenuje se knjiga, katero je v Pragi izdal s pripomočjo Fr. Výmazala češki jezikoslovec B. Popelka. Knjiga je dosti obširna in obseza poleg slovnicega dela najstarejše spomenike staroslovenskega, starosrbskega in staroruskega slovstva.

(*Petdesetletnica himne „Hej Slovani!“*), katero je zložil slovaški pesnik Samuel Tomašik, praznovali bodo prijatelji njegovi dne 14. t. m. v Turčanskem Sv. Martinu. Kakor Jenkov „Naprej“, tako je tudi češka ta narodna himna znana in se navdušeno popeva po vsem slovanskem svetu, in gotovo je že mnogemu Slovincu začelo srce živahneje utripati, ko je slišal njene glasove. Zato se nadejamo, da bodo tudi naši rojaki vedeli v omenjeni dan izraziti svoje spoštovanje do osivelega rodoljuba slovaškega in pesnika slovanskega.

Ko je Tomašik potoval pred petdesetimi leti v Jenou in Berlinu, mahnil je tudi v Prago in je bil 26. oktobra 1834. navzočen pri češki gledališki predstavi, katera ga je tako močno unela, da je še isti večer zložil pesem, katero zdaj prepevajo vsa slovanska plemena. Tomašik je zdaj župnik nekje v gömörski županiji. Mimogrede naj omenimo, da je isto pesem preložil na hrvaški jezik slovaški dobrotnik vladika Mojzes, ko je bil v Zagreb za profesorja v semenišči.

Iz Kijeva, dne 30. septembra (Izv. dopis.) Obljubil sem vam, da vam bodem poročal natančneje o slavnostih petdesetletnice tukajšnjega vseučilišča. Ker sem se pa sam kot delujoča in oficijalna oseba udeleževal vsega, kar se je storilo, da se dostojno oslavi tako znameniti jubilej in po stari slovanski šegi gostoljubno sprejmo v staroslavnem našem mestu odposlanci drugih vseučilišč in učenih društev, ni mi res preostajalo toliko časa, da bi vam bil mogel o pravem času poročati o tukajšnjih dogodkih. Sicer bi pa vas in vaše čitatelje tudi ne utegnile zanimati podrobnosti, posebno, ko bi vam jih hotel popisavati post festum. Naj tedaj zadostuje, ako navedem poglavitnejše stvari.

Slavnost se je začela 19. septembra z blagoslavljanjem vseučiliščne cerkve. Glavni nje del pa je bila slavnostna seja dne 20. septembra, pri kateri se je 77 svetovno znanih učenjakov imenovalo za častne člane svetovladimirskega vseučilišča našega. Naj izmed njih imenujem le junaškega in učenege kneza Črne Gore Nikolo I., ministra Deljanova, generala Dondukova, Korsakova, glavnega prokuratorja svete sinode Pobjedonosceva, ruske pisatelje: Tolstega, Ostrovskega, Gončareva, Buslajeva, Imšenekega, Suhomlinova in Kostomarova; vašega Miklošiča in hrvaškega pesnika Kukuljevića Sakcinskoga. Poleg tega so nekateri domači in inozemski učenjaki dobili naslove doktorjev kijevskega vseučilišča.

Izmed njih imenujem Čeha Patero, Rusina S. Petruševića in I. Šaranjeviča ter Francoza Rambeaua.

Odposlanstev je prišlo na slavnost pet in štirideset. Posebno nas je razveselilo odposlanstvo dunajskega vseučilišča, katero sta zastopala profesorja Benedikt in Nothnagel. Največ veselja in največjo pozornost pa je brez dvojbe vzbudila deputacija hrvaška, in nje člana dr. Ljubić in dr. Rački sta bila prav pristržno sprejeta. Tudi zastopnika galiških Rusov O. Naumovič in urednik Ploščanski sta nam in našemu občinstvu bila jako mila.

Vseučilišče sv. Vladimirja v Kijevu ima res jako važno nalogo. Poglejmo le v zgodovino. Takoj od prvega početka zgodovinske Rusije, bil je Kijev — „matko gorodov ruskih“ — duševno središče naroda. On je prvi vzprejel krščansko vero, katera je v kratkem času postala ruska narodna vera. Iz njegove duhovne akademije se je širila prosveta po južni in zapadni Rusiji in nekaj tudi po Galiciji. — Dedištvo te duhovne akademije pa je prevzelo vseučilišče, katero je bilo leta 1834. ustanovljeno pod imenom apostolskega kneza Sv. Vladimirja. Daj Bog! da bi si vedno bilo v svesti svoje za ruski narod in vse Slovanstvo prevažne naloge!

V Sredci, dne 2. oktobra. [Izv. dop.] V „nerešeni“ Bolgarski se pripravljajo ravnokar za volitve v „oblastno sobranje“, katere se začne 5., in se imajo izvršiti v prvi polovici tekočega meseca. Umeje se tedaj samo po sebi, da se tudi mi v kneževini izredno zanimamo za te volitve. Saj je vendar od njihovega izida odvisno, kako se imajo stvari v Vzhodni Rumeliji na dalje razvijati in kake podpore ima novi guverner Krestovič pričakovati od naroda samega.

Dosedanja večina „oblastnega sobranja“ je bila slepo orodje v rokah kneza Bogoridesa, kateri si je poslednji čas posebno pridno prizadeval ustanoviti v Vzhodni Rumeliji protirusko stranko in vzbuditi protislovansko

gibanje. Mi, ki smo dobro vedeli, kdo stoji za Bogoridesom in česa se ima bolgarski narod nadejati, ako bi se utrdila njegova vlada, razveselili smo se od srca, ko je moral odstopiti in je na njegovo mesto prišel odkritosrčni Slovan Krestovič. Že dosedanje poslovanje njegovo je dokazalo, da si je v svesti važne svoje naloge, in da dobro razume bodočnost Vzhodnje Rumelije, za katero bi gotovo bila največja nesreča, ko bi se odtegnila ruskemu uplivu in se lotila protinarodne politike.

Volilni boj bode jako hud, kajti stranka Bogoridesova ima znatna denarna sredstva ter je poleg tega skrajno brezozirna in podla v svojem početju. V svojem glasilu „Južna Bŭlgarija“ je začela prav američanski boj proti narodni stranki; nobena laž, nobeno obrekovanje, nika-keršna še tako goropadna in hudobna izmišljenost jej ni odveč, ako si upa ž njo izpodkopati tla nasprotnemu kandidatu. Še celo tako daleč seza njeno licemerstvo, da sedaj za glavno točko svojega programa proglašča združenje s kneževino, ko so vendar njeni pristaši bili, ki so odločno in brezozirno ravnali z narodom, ko je na mnogih taboria zahteval to združenje.

Novo „sobranje“ se ima sniti 22. t. m. Voliti se ima vanje 36 poslancev. Poleg teh bode imelo glas v njem tudi 10 virilistov in 10 poslancev, katere vsakokrat imenuje generalni guverner. Kolikor razmere poznamo, upamo, da zmagajo pri volitvah ponajveč narodni kandidati, kateri bodo generalnega guvernerja podpirali v njegovem prizadevanji, da uvede red v precej zanemarjeno upravo in odstrani zlorabe, ki so se za vlade njegovega prednika v uradih udomačile. Prepričani smo pa tudi, da narodna stranka vzhodnjelumelska ne bode nikdar spustila iz oči konečnega svojega namena, združenja z materjo zemljo, katero se prej ali slej kljubu vsemu protivju nekaterih, uspešnemu razvoju slovanskih narodov sovražnih velevlasti, vendar le mora izvršiti.

Razne novice.

(*Bogat berač.*) Še pred leti, tako poroča „Graphie“, videl se je v Lombardstreetu vsak dan berač, ki je tresel svojo suknjico, v katero so metali ljudje svoje darove. Neki trgovski pomočnik mu je dal vsak dan svoj penny. Nekega dne mu je vrgel iz neprevidnosti zlat denar. Pomočnik ni tega koj zapazil, zato je povpraševal po berači, ki ga ni več bilo na tistem mestu. Zvedevši zanj, šel je k njemu, in se je ne malo začudil, ko je stal pred elegantno hišo v lepi ulici, kjer je stanoval berač. Potrka, sobarica mu odpre vrata in ga odvede v jako lepo urejeno sobo. Koj potem je prišel slepi berač, oblečen kakor imovit meščan. Trgovski pomočnik je bil v ne mali zadregi, ko mu je moral razodeti svojo željo, po kaj je prišel. Ko mu je slepec vrnil zlati denar, hotel je oditi pomočnik, ali slepec mu je rekel z blagim glasom: „Odpustite, gospod, vi ste pozabili, da ste mi dolžni jeden penny“. Takih ljudi je mnogo v Londonu.

(*Največja podoba.*) Največjemu spomeniku na svetu so postavili dne 5. avgusta t. l. temelj v novojskem zalivu. Podoba sama, ki predočuje svobodo, svet razsvetljuječo, visoka je 150 čevljev ter iz 350 posamičnih delov železnih in bakrenih. Desna kvišku obrnena roka drži bakljo, katera razsvetljuje električno novojski zaliv in mesta in sela daleč na okrog. Na 4. dan julija tega leta, kot na dan proglašenja nezavisnosti američanskih severnih držav, podarili so jo Francozi američanski republikli za spomin vednega prijateljstva med američansko in francosko republiko.

(*Ženski zdravniki na Ruskem.*) Ženske, ki so se posvetile zdravništvu na Ruskem, nimajo nič upanja, da

bi mogle v svojem poklici kaj doseči. Ko se je posrečilo l. 1872. dr. Koslovu, velikemu pospešniku omike ženskih zdravnikov, osnovati na troške vojnega ministerstva v jedni veliki vojaški bolnišnici v Petrogradu kurze za ženske dijake, pohitela so dekleta iz raznih krajev v to učilnico, in že leta 1876. je dobilo prvo dekle doktorsko diplomu, in zdaj je že 268 ženskih doktork. Ali večina teh deklet je bila jako siromašna, da so mnoge nevarno zbolele, a mnogo se jih je zopet ubilo, ker niso mogle prenašati vseh težav, a tiste, ki so naredile izpite, niso dobile državne službe, a pri občinstvu so našle malo zá-upanja. Lanskega leta je vojno ministerstvo še te troške prečrtalo, toda naučno ministerstvo ni temu pritrdilo, tako je ta zavod zdaj brez državne podpore, in ne bode mogel obstati, ako ne bode dobil privatne podpore.

(*Ponosna beseda.*) Da morejo tudi ženske biti velike domoljubke in da so zmožne vsake žrtve za domovino, kateri so pripravljene darovati tudi svoje življenje, pokazalo se je zopet lepo v zadnji francoskonemški vojski. Na zboru vitezov častne legije je vzbudila splošno simpatijo Julija Dodu, kateri je bilo takrat še le šestnajst let. Julija Dodu je bila telegrafistinja v Montreuilu pri Vincennesu. Polastivši se tega mesta, pregnali so jo Nemci iz navadnih telegrafskih sob, odmenivši ji sobo v stanovanje v najvišjem nadstropji. In tukaj je dobilo dekle pametno, za svojo domovino rešilno misel. Nad njenim oknom je namreč bila telegrafska žica. Da bi zvedela, kaj si telegrafuju Nemci, ki so se polastili in posluževali te žice, zvezala jo je z neko drugo žico, priskrbeli si je stroj in je tako zvalila vse skrivnosti v svojo sobo, vse

bojne načrte, katere so si naznanjali Nemci med seboj. Potlej je kratke svoje žice odstranila, da jih ni bilo po dnevi in da je ne bi nihče zasledil, in je vse te skrivnosti priobčevala Francozom. Toda ni trpelo dolgo časa in neka dekla v hiši jo je ovadila. Nato so njo in mater njeno zaprli Nemci; njo so obsodili na smrt, mater pa pomilostili. Na vprašanje, ali je vedela, kake nasledke ima lahko tako izdajstvo, odgovorilo je dekle ponosno: Jaz sem Francozinja. To dekletu, ki je imelo v sebi toliko plemenitega in neustrašnega domoljubja, pomilostili so Nemci, a Mac Mahon jo je odlikoval z viteškim redom častne legije.

(*Raznovrstne razstave*) vršile so se poslednje dni na Slovenskem. V Krškem, v Mariboru in v Sevnici je bilo na ogled razstavljeno različno sadje, grozdje in vino; udeležba in obisk je bil povsod jako živahen, in da je bilo res mnogo izvrstnih pridelkov, o tem nam pričajo dolge vrste odlikovanj in nagrad, kar bode poleg vzpodbujajočega vzgleda jednacih razstav izvestno blagodejno

uplivalo na razvoj umnega kmetovalstva, zlasti pa sadjarstva, katerega korist se v Slovencih še vse premalo uvažuje. Tudi v Zagrebu je bila razstava živine, sadja in vina, in konečno so se priredile konjske dirke.

(*Jednake pravice, jednake dolžnosti.*) Nedavno je bil napovedan v klubu za emancipacijo ženskih v Londonu pogovor o ženskih pravicah. Dvorana je bila že napolnjena s poslušalci obojega spola, ko pride jedna dama, kateri se je koj na prvi pogled poznalo, da je nezavisen, svoboden duh. Nobenega praznega stola več ne najde. A sedaj se vzdigne eden izmed v obližji sedečih mož, da bi ji odstopil prostor ter jo smehljaje vpraša: „Ste li vi tudi izmed onih ženskih, katere snujajo jednake pravice, kakor jih imajo moški?“ — „Seveda.“ — „Vi torej mislite, naj bi ženske imele tiste privilegije, kakor moški.“ — „Dà, gotovo, gospod!“ — „Po takem pa, madama, stojte in uživajte tako veselje moških pravic in privilegij!“ Rekši usede se gospod zopet mirno na svoje staro mesto.

Politični razgled.

Iz pete seje naj še pristavimo, da je poslanec dr. Papež predložil resolucijo, naj se nastavi na učiteljskem izobraževališči strokovnjak za učitelja kmetijstva, in zbor je sprejel to resolucijo.

V sredo 1. t. m. je imel deželni zbor šesto sejo, ki je trpela do dveh popoldne. Zavleklo se je zategadelj, ker je Dežman prouzročil debato vsled poročila upravnega odseka o statutu za deško sirotišnico: „Collegium Marianum“. Nemci bi radi tudi v tem zavodu gojili zgol nemščino, in zaradi tega toliko jeze, ker se bodo odsle slovenščini večje pravice dovolile, a nemščina se samo toliko gojila, kolikor bode možno.

Tudi mestni zbor ljubljanski je sprejel v zadnji seji jako važne sklepe. Mestni zbor je namreč sklenil, uložiti v imenu občine rekurs do naučnega ministerstva proti ukazu c. kr. deželnega šolskega sveta od dne 12. julija 1884., štev. 1324. in če bi ta rekurs bil brez uspeha, ima se v imenu občine uložiti pritožba do upravnega sodišča; dalje je prosil c. kr. deželni šolski svet, da dejansko izvršitev svojega ukaza od dne 12. julija 1884. takoj ustavi in konečno se poroča deželnemu šolskemu svetu, da je mestna občina koj pripravljena ustanoviti na osnovnih svojih učilnicah nemške paralelke, če bi se postavno dokazalo potrebno število nemških otrok. Vsi ti predlogi so bili sprejeti jednoglasno.

Finančni odsek je predložil svoja poročila. Vladi se je izrekla hvala za uravnavanje Save med Čeručami in Lazami ter se je sploh še izrekla želja, naj bi vlada uravnala reke na Kranjskem.

Hrvaški sabor se je osnoval preteklo soboto. Za predsednika je bil voljen podpredsednik prejšnjega zbora, Mirko Hrvat, za podpredsednika pa Gjurgjević in Spevec. Zbornica bode s posebno adresno odgovorila na kraljevo pismo.

Štajarski deželni zbor se je bil v soboto dne 4. t. m. sklenil. Odločni naši poslanci so se neustrašeno borili za priznanje naših pravic. G. Božidar Raič je interpeloval vlado, zakaj se pošiljajo na ptujski gimnazij zgol

nemški, slovenščine nezmožni profesorji, na kar je deželni odbornik Schreiner odgovoril, da na ptujskem gimnaziju profesorjem ni treba znati slovenščine, ker je ondu učni jezik — nemščina. Fanatični Velenemec, sevniki graščak dr. Ausserer se je bil pritožil, da je sevniki župan, g. notar Vršec dal z zidov strgati nemške volilne prilepke in da je baje nedavno pri neki slavnosti razobesil „rusko“ zastavo; ali cesarjev namestnik baron Kübek ga je poučil, da je sevniki župan imel pravo strgati dotične prilepke, ker se mu ni bilo naznanilo, da se bodo prilepili in da belo-modra-rdeča zastava ni „ruska“, temveč kranjsko-deželna zastava, katere se vsi Slovenci poslužujejo: Štajarci — rekel je baron Kübek — so prelojalni in prezvesti Avstriji, da bi se jim smele spodtikati veleizdajske nakane. — Pri volitvi deželnega odbora so psevdoliberalci štajarski Slovence popolnoma prezrli: jedino čast namestništva, ki so ga g. poslancu Jermanu naklonili, to je vse, kar so jim privoščili. O spravi mej obema narodnostima na Štajarskem pravi ultranemška „Tagespošta“, da je ni treba: Slovenci naj se odpovedo vsem svojim tirjatvam, katere je baron Hackelberg primerjal kačjim jajcem in kužnim mikrobam, pa bode mir; če pa tega ne storé, je sprava nemogoča! Nemški lažliberalize n pač vsikdar in povsod kulminuje v Auerspergovih besedah: „Die Freiheit, die ich meine!“ Na predlog g. Mihe Vošnjaka, dovolil je deželni zbor sadjarskemu društvu v Šent Jurji ob južni železnici, 300 goldinarjev podpore.

Listnica uredništva:

Gospodu dopisniku (drugemu) z Notranjskega: Vašega dopisa ne moremo priobčiti, dasi je jako preudarjeno pisan. Novega vladiko dobimo v Ljubljano, kako bode vladikoval, bode pokazala bližnja bodočnost, in potlej bomo tudi videli, ali se bodo ostre besede rodoljubnega Hrvata obistinile. Mi želimo, da se ne bi. Vsekakor je treba počakati s sodbo, kajti nam bi bilo žal, ako bi krivično sodili moža, ki so nam ga tudi hvalili odlični gospodje. Sicer pa mislimo, da slovenski stvari sploh ne škoduje, če kdo prihraja k nam od Mure, Drave, Soče ali Sotle, da je le Slovenec. Torej potrpiamo! Prosimo, oglasite se spet skoro.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa urednistvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.